

Boekbespreking

Martijn Ubink en Thijs van der Steeg, BLOEMKOOLWIJKEN: ANALYSE EN PERSPECTIEF. Uitgeverij Sun, 168 pagina's, 34,50 euro

Wipkippen en grauw betonsteen

verschenen in Binnenlands Bestuur nr. 15, 16 april 2011
copyright Carien Overdijk

Onwaarschijnlijk snel zijn bloemkoolwijken gedateerd geraakt. Ook wel woonerf-, macaroni- of doolhofwijk genoemd, manifesteert de woonidylle van de jaren zeventig en tachtig zich nu vaak als een wat armoedige woonomgeving vol aftandse houten schuttingen. Het boek *Bloemkoolwijken: analyse en perspectief* bevat fotoseries uit alle hoeken van het land die het probleem in één klap zichtbaar maken.

Naast de foto's werken ook de vele thematische wijkkaarten (met uitklapbare legenda in het omslag) uitstekend samen met de tekst. Het goed georganiseerde materiaal noodt tot vergelijking en herkenning.

De auteurs, werkzaam als onderzoeker en gemeente-adviseur, zijn beroepshalve goed bekend met de bloemkoolwijk. Ze baseren hun analyses op kwantitatieve gegevens over 150 wijken, waarvan er 34 bovendien aan een kwalitatieve ruimtelijke analyse zijn onderworpen. En hoewel hun bevindingen sterk overlappen met de constatering uit het SEV-rapport *Bloemkoolwijken, een tussenstand van wijkaanpak na 2 jaar* (augustus 2010), biedt hun boek aanzienlijk meer nuance en verdieping.

overlast en vandalisme

De hoofdboodschap is eenduidig. De als knus en veilig bedoelde woonerven glijden af. Jaren-zeventig-idealisten ontwierpen ze als een humaan antwoord op de strakke, kille vormgeving van de wederopbouw wijken. Maar de aanname dat mensen in die kleine, introverte, verkeersluwe buurtjes meer sociale samenhang zouden ervaren en verantwoordelijkheid zouden nemen voor hun straatjes en pleinen, is geleidelijk gelogenstraft.

Er zijn nog genoeg bloemkoolwijken waar mensen graag wonen. Ze genieten er van veel woonruimte en groen voor een relatief lage prijs. Maar de sociale structuur blijkt vaak flinterdun. Gechargeerd: de huidige bloemkoolbewoner plamuurt het woonerf dicht met auto's, verschanst zich achter een schutting, klust in zijn carport en laat zijn tuin verloederen. Burenoverlast en vandalisme nemen toe.

De auteurs wijten deze ontwikkeling onder andere aan de individualisering (mensen zoeken hun sociale contacten niet meer in de buurt) en aan de instroom van nieuwe bewoners met afwijkende levensstijlen en een krappere beurs.

Ze benoemen ook de ruimtelijke manco's: het gebrek aan overzicht, het low-budget, onbruikbare 'snippergroen', de lelijke wipkippen, het grauwe betonsteen. Maar bovenal: de zwakke aansluiting van de woningen op de openbare ruimte. Huizen met bergingen aan de voorkant, huizen die tegen andermans achtertuin aankijken, tuinen op het noorden, blinde kopgevels, er is ontwerptechnisch nogal wat loos. Het feit dat bewoners in sommige buurten van hun achterdeur hun voordeur hebben gemaakt spreekt boekdelen.

ingrijpen

Het boek beschrijft en duidt ook de verschillen tussen de bloemkoolwijken onderling, op basis van bijvoorbeeld de regionale woningmarkt, de verhouding huur/koop, de ligging ten opzichte van een stadskern en de kwaliteit van de architectuur.

Het hoofdstukje 'toekomstperspectief' is vergeleken bij de grootscheepse inventarisatie summier, maar de gedane suggesties zijn behartigenswaardig. Naast broodnodige ruimtelijke ingrepen kan het idee om woonerven te thematiseren (denk aan bejaardenbrink, ecohof, thuiswerkerf) baanbrekend zijn.